Ч. 212 (12.578). Львів, середа 24. вересня 1930. Pocztowa opłata zapłacono ryczałtem. Рік LI.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло", Львів.
Головний редактор приймає від 11—12 год. перед полуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно 5·00 зол.
Чвертьрічно 15·00 „
Піврічно 27·50 „
Річно 55·00 „
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр. Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції 29-41.
„ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 25 сот.

Пацифікація і реванжі.

Львів, 22. вересня 1930.

Нинішня, в найвищій мірі напружена ситуація в Сх. Галичині, уявляє собою таку картину: 1) з одної сторони маємо до діла з невідповідальними виступами анархічних одиниць, що підпалюють збори польських дідичів і осадників, спонукувані до того фальшиво зрозумілим патріотизмом, легкодушністю чи безкритичним фанатизмом, який навіть не відріжняє справжньої революційної боротьби, її суті, метод і доцільности, від псевдореволюційних поривів і 2) з іншої сторони маємо до діла зі злобними і свідомими провокаторами, які під заслоною темної ночі палять і стріляють, або лише маскують спроби саботажу, бажаючи обтяжити український рахунок, — а поруч з цією категорією „саботажистів" на перший плян висувається ще третя категорія учасників нинішньої широкої забави, які шукають „реванжу" на українському приватному й національно-громадському добрі.

Очевидна відсутність якоїнебудь користи для української національної справи з таких псевдореволюційних подвигів, брак всякої здорової думки в цій роботі з погляду українських інтересів і навіть явна шкідливість таких актів не тільки для української організаційно-політичної, культурної і економічної діяльности взагалі, але й для самої революційної ідеї зокрема — все те дає нам право твердити, що серед справників масових останніх підпалів і т. п. актів відсоток українського національно-свідомого елементу є мінімальний. Льогічно — вся решта справників мусить рекрутуватися зпоміж провокаторів і спекулянтів на асекураційні премії. Ми є нпр. глибоко пересвідчені, що пожежа трибуни „Чорних" у Львові була актом провокації; так само дуже побажаним булоб виявлення атентатчика на степеницю „Погоні"; нетерпляче ждемо судової розправи проти арештованих замаховців на Рацлавицьку Панораму; ми цікаві теж дуже на вислід слідства й перебіг евент. судової розправи проти 8-ми сільських хлопців з Оссовець пов. Бучач у звязку з таємничими випадками в тому районі. Булоб незвичайно побажаним, щоби мерщій викрито таємниці невдалих, але намічених замахів на товаровий і личаківський дворець у Львові, на дім Т-ва Школи Людової на Левандівці. Ми вже висловлювали раніше сумнів, а нині твердимо з цілою рішучістю, що провокатори мають подвійну ціль: 1) мобілізувати польську опінію проти українців і викликати проти них репресії влади та 2) пекти на тому замішуванні власну партійно-політичну печеню, хоч би тільки через актуалізацію протиукраїнських гасел, які є інтегральною частиною програми даних політичних організацій.

Але сьогодні таки першу скрипку у цій оркестрі грають „реванжисти". Не говоримо вже про моральних справників актів „реванжу", про творців атмосфери, зроджуваної систематичною пресовою кампанією „Курерків", відозвами, афішами й летючками ріжних анонімових комітетів, віч і зборів ріжних корпорацій і т. д. і т. д. Маємо на увазі лише конкретні, доконані вже факти: спалено о. Лисика в Демянові пов. Рогатин, о. Качалу в Лісниках пов. Бережани, о. д-ра Юрика у Золочеві, господаря Петра Бриковича в Тернополі, о. Гординського в Черелиці пов. Городенка і о. Мацелюха в Кудобинцях пов. Зборів, вкинено бомбу до домівки Повітового Союзу Кооператив у Сокалі, спалено Читальню „Просвіти" і кооперативу в Воютичах пов. Самбір та читальню і кооперативу в Микуличині, висаджено у воздух читальню „Просвіти" в Манаєві пов. Зборів та застрілено при цьому господаря Василя Прощанецького, висаджено у воздух читальню „Просвіти" в Данилівцях пов. Зборів, кількакратно розбито вікна й вивіски у крамницях „Маслосоюзу" на вулицях Льва Сапіги, Личаківській і Костюшка у Львові, вибито вікна в „Нар. Гостинниці" у Львові й поранено ножем її портієра, вибито вікна в каплиці на Замарстинові, здемольовано українську захоронку, школу й кооперативу на Левандівці, пробувано висадити браму на грищі „Сокола-Батька" та спалити дім оо. Студитів на Знесінні, пробувано спалити українську гімназію і бурсу у Золочеві, — врешті останній акт „реванжу" — висаджено у воздух школу кн. Льва, власність „Просвіти" у Львові. Цинізм краківського „Курерка" посувається до того, що — мовляв українські кооперативи самі себе палять, щоби затерти сліди зловживань („Іл. Кур. Цодз." з 22. ц. м.). Цинізм „Слова Польського" йде ще дальше: воно „виключає" якийнебудь замах з польського боку на школу кн. Льва, тому, що „коли би хотілося відплатити „пенкнем за надобне", можна би найти інший, багато більше вартісний обект, ніж стара рудера..." Очевидно, що й інші польські ґазети допускають радше, що це або українці навмисне самі під себе підкладають бомби, або спричинюють вибухи необережною поведінкою з бомбами, переховуваними у читальнях, кооперативних крамницях і школах для цілей протипольського саботажу. Лише одна „Хвіля" реферуючи вибух у школі кн. Льва скромно зауважує, що „не є виключено, що хтось підложив бомбу..." Не наводимо абсурдних виводів, як то вибух одної петарди у шафі викинув зі шафи другу петарду аж на хідник перед хату, куди вона спокійно впала не експльодуючи і т. д.

Очевидно, що вся польська преса далі накликує до переслідування українських установ, до зачинювання шкіл, до репресій проти українських саботажистів. Про потребу боротьби зі справниками „реванжу" ні словечка. Львівський воєвода, переймаючи урядування, заявив, що він є рішучим противником акції „реванжу" і буде з нею боротися. Ми хотіли би бачити практичні наслідки цієї заяви. Вважаємо, що коли влада веде боротьбу з українськими підпалами при помочі 1000 поліціянтів і війська (експедиція у Львівщину, Бобреччину, Підгаєччину, Бережанщину, Рогатинщину і Тернопільщину), то на неменше широку мірку повинна бути поведена боротьба з акцією польського „реванжу". Бо коли одночасно з масовими арештуваннями серед українського населення, на мурах міст будуть красуватись відплатні відозви „комітету оборони кресув всходніх", по польських газетах будуть друкувати підбурюючі поклики ріжні військові, студентські й анонімові польські організації, скріплювані редакційними статтями, а українські читальні й школи будуть горіти чи вилітати в повітря, тоді про ніяку справжню пацифікацію краю чейже мови бути не може.

Ми є противниками руїни й анархії, які особливо в нинішний момент є незвичайно шкідливі для нашого народу. Але саме тому вказуємо на недоцільність методи пацифікації, яка йде по т. зв. лінії найслабшого спротиву і не сягає до коріння зла: — до пануючої атмосфери, що родить жалюгідні вчинки з протилежних сторін.

Ідеї політичної мімікрії.

(Від нашого кореспондента.)

Рим 19. вересня 1930.

Випадково мені попала в руки остання книга парижського журналу російських емігрантів „Современныя Записки" з цікавою статтею Г. Федотова „Проблемы будущей Росіи". Не буду переказувати цілого її змісту, але зверну увагу на цей її розділ, де автор пише про національну проблему взагалі й українську — зокрема.

„ Російські патріоти, каже автор, мають всі підстави дивитися на будучність з побоюванням. Можливо, що революція ще не дала нам випити до дна чари національного пониження. На цей раз справа йде про те, чи буде істнувати Росія, як імперія, як державна спілка народів, чи вона повернеться до вихідного пункту давне-московських кордонів Великоросії..."

На думку автора, забагато шансів промовляє за тим, що Росія може ототожнитися просто з Московією і що Україна, Кавказ і навіть Сибір можуть зажити своїм власним державним життям. „Структура СРСР є початковим нарисом будучої маси Росії.. Тепер уже не можна відмовитися від її головного принципу: національного росподілу Росії.. Більшовики заняті виключно військовими і фінансовими підставами своєї влади, цілковито не зацікавлені в охороні російської культури. Вони зраджують її на кожному кроці, винагороджуючи принадою русофобства пограбовані та тероризовані окраїни."

„Така політика природно таїть у собі зерна будучих конфліктів: „Якщо більшовицька влада зненацька провалиться, негайно вибухне низка національних повстань. Низка народів вимагатиме відділення від Росії і перенесе рахунок комуністів на адресу московського народу."

Але зпоміж усіх національних проблем найповажніша проблема — українська: „Не розвязати її — значить загинути, себто перестати бути Росією. Ми присутні тепер при бурхливому і незвичайно небезпечному для нас процесі — зароджування нової української самосвідомости, власне — нової нації. Вона ще не народилася остаточно і доля її ще не визначена. Вбити її неможливо, але можна працювати над тим, щоби ця самосвідомість стверджувала себе, як особливу форму „руської" самосвідомости."

Як-же це осягнути? Шляхом політичної мі-

мікрії! Тим часом, як більшовики, по авторитетному ствердженню самого автора, переводять культурну мімікрію „українізації" то-що, аби вище затримати за собою політичну та економічно-фінансову владу, автор статті, великий культурник і націоналіст, вказує, що „Національна Росія не може допустити в своїх межах приниження „руської" культури (державна мова, школа), але вона, може бути, зуміє мирно провести можливости економічного самоврядування..." Що-ж до великоросів, то вони, в інтересах затримання „руської едности", мусять перейнятися українськими традиціями, зробити їх своїми: „Ми мусимо визнати і постійно відчувати своїми не лише київські літописі і мозаїки київських церков, але й українське барокко, що прищепилося і в Москві, і київську Академію, яка виховала російську церкву, і Шевченка за те, що у нього є спільного з Гоголем, і українську пісню, молодшу сестру пісні великоруської. Це завдання — прищеплення українських традицій до загальноросійської культури — перш за все випадає на долю тих „южноруських уроженців", що зберегли вірність Росії і любов до України..."

Як рецепта, це виглядає не погано. І дехто в наших москвофілів, як Могилянський, її віддавна ретельно переводять. Тим часом, як більшовики накидають своїм партійцям знання лише української мови, щоби з нею легше підійти до українського селянина (славнозвісна „смичка" міста з селом), п. Федотов пропонує, як бачимо, накинути великоросійській „пануючій інтелігенції" і наші пісні, і наші традиції, і Шевченка (за котрого зрештою вже віддавна тримаються більшовики) і навіть... Мазепу: „В Державі Російській малорос не повинен бути зневажений чи принижений у своїй національній свідомості перед татарином чи грузином (як це було раніше). Навпаки його національне самоствердження, з його символами і з його історичною памятю — Мазепа! — мусить перейняти на себе державна свідомість тої (великоруської) нації, котрій належить волею долі культурна гегемонія в Імперії..."

Правда — цікаво? Не можемо відказати авторови ані політичного розуму, ані „російського" патріотизму. З точки погляду загроженої гегемонії московського народу, його рецепта була би едино доцільною. На жаль для росіян, вона приходить запізно. Український нарід за часи революції, Денікінщини та більшовизму настільки добре усвідомив собі свою культурно-етнічну окремішність, що жадні мімікрії тепер уже не поможуть: досвідчені очі знайдуть вовка хочби й у не знати як добре прикроєній овечій шкірі.

Але з другого боку, мусимо звернути увагу на цю програму привласнення нашого національного добра. Занадто часто, особливо на еміграції, наші національні пісні, наші вбрання, наші танки використовуються, як „російські". Занадто часто входять, як складові частини до чисто „російських" виступів. З тим треба змагатися.

Евг. Онацький.

ВИБОРИ.

ВИБОРЧИЙ ПОРАДНИК.

Збірна виборча рекламація проти пропущення у списку осіб, управнених до вибирання.

Зразок такої рекламації виглядає слідуючо:

До
Обводової Виборчої Комісії
в **Трибухівцях.**

Рекламація.

Ілько Задорожний, замешкалий в Трибухівцях, бучацького повіту, якому прислуговує право голосування в громаді Трибухівці, звертає увагу Обводової Виборчої Комісії, що в списку виборців пропущено цілий ряд осіб, яким прислуговує право вибирання а саме:

1) В списку не поміщено богато виборців жінок, як Марію Лучків, Олену Горбову, Горпину Лещій і т. д., хоча всі ті жінки є громадянами польської держави, покінчили 21 рік життя і мешкали в дні розписання виборів в громаді Трибухівці.

2) В списку пропущено Гриця Гарбуза і Максима Яворського, хоча вони вже від пів року мешкають в громаді Трибухівці і мають всі інші умовини вибирання.

3) В списку пропущено Василя Книша і Івана Чавса, хоча від їх покарання за проступок крадіжі минуло вже більше як три роки, числячи від дня розписання виборів.

Тому Обводова Комісія зволить перевести відповідні справки й помістити вгорі наведені особи у списку виборців.

Трибухівці, дня . . . . . 1930.

Ілько Задорожний
Господар замешкалий в Трибухівцях.

Про внесення рекламації проти вписання до списку виборців особи, неуправненої до вибирання, обводова комісія має обовязок напротязі 24-ох годин повідомити ту особу, якої право вибирання піддано в сумнів, з поученням, що прислуговує їй право протягом 3-ох днів від дати доручення, але не пізніше як до 48 днів від оголошення виборів, внести на письмі, або устно до протоколу спротив, обоснований доказами.

Таке повідомлення має бути доручене або за зворотною посвідкою (реціпісом), або за потвердженням відбору до власних рук повнолітнього члена родини чи мешканця дому тої особи, якої право вибирання заквестіоновано.

Обводова комісія розглядає рекламацію та евентуально внесені спротиви та видає рішення. Його подається до відома інтересованим сторонам способом передбаченим в уст. 2) виборчої ординації, а рівночасно обводова комісія оголошує рішення через вивішення оповістки в помешканні виборчої комісії.

Пояснення:

Кожний виборець може процесуватися за права виборців навіть коли би він і не був особисто заінтересований. Тому кожний громадський виборчий комітет повинен одному або і декільком своїм членам доручити пильнувати списку виборців, щоби не бракувало ні одного управненого виборця, та щоби ні один неуправнений не був поміщений у списку.

Реклямація проти поміщення в списку осіб, що не мають права вибирати.

Зразок такої рекламації виглядає ось як:

До
Обводової Виборчої Комісії
в . . . .

Рекламація.

Петро Назарчук, замешкалий в Долинянах рогатинського повіту, прохає вичеркнути зі списку виборців громади Долинян особи, яким не прислуговує право вибирання, а саме:

1) Бартоломея Дзедзіца і Ядвіґу Дзедзіц, тому, що вони замешкалі в селі щойно в тиждень пізніше рахуючи від дня розписання виборів. Доказ: переслухання громадського поліціянта Богдана Петришина і підписаного.

2) Хаїма Груфта і Мацея Бжозу тому, що

ФЕЙЛЕТОН „ДІЛА" З ДНЯ 24. ВЕРЕСНЯ 1930.

АЛЬФОНС ДОДЕ. 15)

МАЦІЦЬКИЙ

ПОВІСТЬ.

А покищо пунч кружляв довкола. Порожні склянки наповнювались, повні — випорожнювались, лунали тости та оклики „го-го!" і „хака!", гості вимахували білярдовими киями, штовхали себе, реготалися, кидали грубі жарти, сповідалися взаємно...

Маціцький ставав трохи сміливішим: покинув свій куток і ходив по каварні зі склянкою в руці, голосно розмовляючи.

Панове підстаршини вже стали його приятелями. Він оповідав одному із них безсоромно, що його дуже багата рідня прогнала його з хати за парубоцьке шаління і він мусів для заробітку стати вчителем та не має наміру лишитись довго в цій гімназії... „Бо чейже розумієте, мій пане, що коли чоловік має таких багатих свояків!..."

Ех, якби так його знайомі з Ліону чули його тепер...

Та люди — дивні сотворіння. Коли тільки по каварні Барбета пішла чутка, що я прогнаний блудний син, гуляка та марнотравник, а не як міг хто гадати бідолаха засуджений на вчительський хліб, усі почали глядіти на мене прихильнішим оком. Найстарші вояки не соромились перекинутися зі мною словом; що більше: перед відходом, Роґер, учитель фехтування, напередодні придбаний приятель, підніс тост у честь Данила Ейсета. Можете уявити собі, яким гордим був Маціцький.

Цей тост був знаком до відходу. Три на десяту це час обовязкового повороту до школи.

Наставник з ключами ждав при воротах. Він звернувся до мого грубого товариша, що кивався від пунчу:

— Пане Серієр! Ви проводите ще востаннє учнів до салі, а коли вже всі зберуться, тоді пан директор і я представимо їм нового вчителя.

І справді: кілька хвилин пізніше — пан директор, пан Віо, пан новий професор входили святочно до кляси.

Присутні встали.

Директор представив мене учням у промові, трохи за довгій, але преповажній і відійшов разом із Серієром, який щораз більше змагався з пунчем. Пан Віо лишився сам. Він не говорив промови, але його ключі говорили за нього „дзень-дзень-дзень!" так суворо, що всі голови похилилися під лавки і сам новий пан професор не почував себе дуже певно.

Та як тільки ключі щезли за дверима, ліс голов виринув зпід лавок, усі ручки з перами стояли під носами і малі сверлуваті, перелякані та глумливі очі звернулися в мій бік, а від лавки до лавки йшов приглушений шепіт.

Трохи схвильований я виліз на катедру. Я попробував глянути суворим поглядом по клясі, а відтак добувши із себе найгрубший голос, ударив одночасно двічі лінійкою по столі:

— До праці, мої панове, до праці!

Так Маціцький почав свою першу лекцію.

VI.

Малі.

Вони не були недобрі; гірші були ті другі. Малі не докучали мені і я любив їх, бо вони не були ще зіпсовані гімназією і в їхніх очах можна було вичитати всю душу.

Я не карав їх ніколи. Навіщо? Хто карає пташок? Коли вони цвірінькали занадто голосно, досить було крикнути „тихо!" і негайно моя пташиня втихала — бодай на пять хвилин.

Найстарший поміж ними мав 11 літ. Подумайте: одинайцять! А Серієр чванився, що його слухають як у війську.

Я не дресував їх. Я підходив до них добротою — ось і все.

Часом, як були дуже слухняні, я оповідав їм казку... Казка! яке щастя! Всі швиденько зачиняли книжки та зшитки, вкидали каламарі, пера та лінійки до торбин, а розложивши руки на лавках, відчиняли широко очі та слухали. Я придумав для них пять чи шість фантастичних казок у роді „Перших спроб пільного коника" або „Пригод Івася Крілика."

Мої казкові оповідання були перелицьованими байками Ляфонтена, що досі лишився моїм святим поміж письменниками. Я оповідав про бідного сверщика, що мусів заробляти на хліб так само як Маціцький, про жучків, що зігнувшися поплакували з приводу своєї недолі, так само як Ейсет (Яків) — а це забавляло і малих і мене. На жаль, пан Віо не зрозумів такої забави.

Три чи чотири разів у тиждень цей страшний ключник обходив з інспекцією гімназію, щоби перевірити, чи все в ній іде згідно з правильником... Одного дня він увійшов до кляси саме в найбільше зворушаючім моменті з історії Івася Крілика. Вся кляса аж здрігнулася. Оповідач перервав казку і Івась Крілик як стояв із піднесеною лапкою та настороженими вухами так і завмер у цій позиції.

Віо, ставши перед катедрою, з усміхом і допитливим поглядом глядів на лавки без книжок. Не сказав нічого, лише його ключі погрожували: „Дзень-дзелень! штубаки сидять без праці!"

Увесь тремтючи, я пробував успокоїть страшні ключі.

— Вони дуже багато вчилися останніми днями і тому я хотів їм у нагороду оповісти малу казочку...

Віо не відповів; уклонився з усмішкою і побрязкуючи ключами, вийшов.

(Продовження буде.)

вони в дні розписання виборів не мали покінчених 21 літ життя.

Доказ: метрики уродин, які Обводова Комісія зволить зажадати.

3) Антоніну Свідер і Павька Хруня, з яких перша була в 1929 р. карана за проступок обману, а другий за проступок крадіжи.

На підставі представленого вгорі стану справи, наведені особи є позбавлені права вибирання і тому Обводова Виборча Комісія зволить вичеркнути їх зі списку виборців.

Долиняни, дня . . . . . . 1930 р.

Петро Назарчук
господар в Долинянах.

СКІЛЬЩИНА.

Передвиборчі збори всіх українських організацій і угрупувань Скольного на нараді 18. вересня 1930, обговоривши справу виборів до сойму і сенату, висловили:

1) однодушне бажання утворення одноцільного українсько-національного виборчого бльоку всіх українських партій і угрупувань, які стоять на національному ґрунті, вважаючи створення такого виборчого бльоку гідною відповідю проти всякого протиукраїнського наступу, як рівнож гідним протиставленням усяким безідейним і розбивацьким чинникам та одиницям;

2) приймаючи вибори до польських законодатних установ як плебісцит українського народу, зібрані рішуче осуджують деякі спроби йти до виборів під партійними і клясовими гаслами і в бльоку з чужонаціональними угрупуваннями, які є в спілці і працюють з нашими противниками;

3) рішено одноголосно вибрати виборчий, повітовий комітет Скільщини, який зайнявся би переведенням виборчої акції і допильнував виборчих формальностей, а саме:

а) щоби всі управнені до голосування українці (-ки) були поміщені на виборчих листах;

б) щоби до виборчих комітетів на місцях увійшли довірені нам особи;

в) зорганізувати на місцях виборчі комітети;

г) широко поінформувати загал Верховини про ціль і значіння цих виборів для нас, як також заохотити і допильнувати, щоби всі виборці масово станули до виборів.

Масові арешти.

Арештування у Львові.

Польська преса повідомляє:

У звязку з намаганими саботажами на гол. двірці у Львові і в околиці (заставлення шляху двічи камінням і поперетинання телеграфічних і телефонічних дротів) поліція арештувала м. ін.: Вол. Сохацького, бувш. гімн. учня, Ів. Яроша, дентиста, торг. помічника Ів. Шмакалу, Вол. Повзанюка, Ст. Іваха та робітника Петра Костюка.

Арештування в Тернопільщині.

ПАТ повідомляє, нібито ствержено, що стирти в **Курівцях** (пов. Тернопіль) підпалили три ученики 7-ої кляси української гімназії, замешкалі в Курівцях. Їх уже арештували та передали до розпорядимости прокуратора в Тернополі. Стирти в **Дичкові** буцімто підпалили також ученики 7-ої гімн. кляси з того самого села. Також стирти в **Ходачкові** (власність Ліндеря) та в **Купчинцях** (вл. Завістовського), як твердить згадана урядова аґенція, нібито підпалили українські гімназисти.

Пишуть нам з Тернополя:

В ночі з суботи на неділю (з 20. на 21. вересня ц. р.) заряджено масові ревізії у всіх українських установах і в численних українських громадян у Тернополі, що тревали від вечора до пізних ранніх годин. Ревізію переводжено рівночасно в кільканацятьох місцях при помочі великої хмари поліції, яку стягнено до Тернополя навіть з дальших околиць. Переведено ревізії в льокалі Української Бесіди, Музичного Інституту ім. Лисенка, Молодої Громади, Українського Банку Кооперативного, філії „Просвіти“, Рідної Школи, Подільського Союзу Кооператив, у Народній Торговлі, в склепі і фабриці паперців „Будучність“, у всіх склепах „Відбудови Церкви“, в льокалі „Сокола“, Міщанського Брацтва, Української Бурси, української дівочої гімназії Рідної Школи й української державної гімназії, а рівночасно у місцевих громадян: був. посла д-ра Степана Барана, проф. Івана Боднара, проф. Ілярія Бриковича, проф. Івана Галущинського, адв. д-ра Івана Якимчука, канд. адв. Василя Бачинського, урядовця Українського Банку Кооп. Остапа Сіяка, адв. д-ра Олійника, дир. складу Народньої Торговлі Миколи Турина, Софії Зарицької і цілого ряду українських студентів. Ревізію в льокалі Української Бесіди розпочато зараз звечора, коли є там багато членів. Усіх присутніх поліція задержала на кілька годин тревання ревізії, списала з ними протоколи і звільнила щойно по закінченні ревізії. Розкинено бібліотеку, всі документи і річи філії „Просвіти“, Под. Союзу Кооператив, Нар. Торговлі, друкарні Салевича. У д-ра Якимчука розривано навіть образи і портрети, обстукувано стіни, а в кухні зірвано навіть підлогу. Висліди ревізії були всюди слідні і їх оглядали в неділю товпи цікавих. Про них повідомлено особисто віцевоєводу Дзєволтовського. У д-ра Барана ревізія тревала понад чотири години і по переглянені всіх актів і книжок — забрано один примірник „Розбудови Нації“ за грудень 1929 і 7 примірників писаного машиновим письмом реферату про організацію самоуправної праці в громадах. Арештовані: Остап Сіяк, начальник „Сокола“ (він сидить у військовій вязниці), проф. Іван Галущинський, власник друкарні Олександер Салевич, Франц Колодій, торговельний помічник Нар. Торговлі та кількох студентів. У неділю 21. ц. м. поліція зареквірувала кільканацять автобусів, на яких понад сотня поліцаїв виїхала на ревізії по селах. Арешти переповнені.

Арештування в Козівщині.

Рано 17. IX. ц. р. арештувала поліція Вол. Білинського, службовика філії „Просвіти“ в **Козовій,** по дорозі під Козівкою, як він вертав з обіздки по читальнях. Саме тої ночі згоріло в Ценеві забудування одного кольоніста і це дало мабуть привід до арештування п. Білинського. З уваги на те, що головою філії „Просвіти“ в Козовій є адвокат д-р М. Стадник, у четвер пополудні повіт. староста з Бережан особисто приїхав автом на поліцію до Козови і казав його арештувати. Д-ра М. Стадника тримали на поліції цілу добу і передали в суд з обвинуваченням, що під притокою урядовця філії „Просвіти“ прийняв... „саботажиста“. Після переслухання звільнено д-ра М. Стадника, а В. Білинського задержано тимчасово в арештах до виявнення його роботи на місцях.

Арештування в Бучаччині.

Дня 18. вересня ц. р. увечір перевів судля Смерека з повіт. суду в Золотім Потоці при помочі поліції домашню й особисту ревізію в о. Івана Галібея, пароха в с. **Скоморохи,** після якої о. Галібея арештовано і замкнено в суд. арешті в Зол. Потоці. — Слідуючого дня переведено ревізії у пп. Миколи Кузевича, завідуючого районової молочарні і Миколи Футія, книговодця. Їх обох рівнож придержано в суд. арешті в Зол. Потоці. Причини тих арештувань покищо невідомі.

Арештування в Станиславівщині.

Повідомляють нас зі Станиславова, що подані польською пресою вістки про арештування двох урядників тамошньої української гімназії під замітом саботажів не відповідають дійсности. Як у численних інших випадках, так і тут польська преса подала цю вістку злобно з тією одинокою метою, аби здискредитувати українську гімназію і нацькувати польське громадянство і владу проти нашої гімназії і нашої молоді. У Станиславові арештувала поліція тільки двох колишніх учеників української гімназії, які давно опинилися поза її мурами.

◆◆

Складайте жертви на оселю українських робітників пера в Ямнім!

◆◆

З польської преси.

Голос польських офіцерів резерви.

В минулу неділю (21. ц. м.) відбувся у Львові надзвичайний окружний зізд делегатів Кружків Союзу офіцерів резерви, в якому взяли участь представники тих кружків зі всіх полудនево-східних воєвідств і з Волині. На тому зізді після реферату майора Криницького й широкої дискусії ухвалено такі резолюції:

1) Зізд домагається від державних властей ужити всяких можливих заходів для якнайшвидшого зліквідування саботажної роботи, а передовсім завести наглі суди і негайно розвязати орґанізації т. зв. українські, які під плащиком акції нібито культурної, суспільної, спортової чи господарської підтримують матеріяльно аґітаторів саботажу і виховують дальші кадри до злочинної акції.

2) З уваги на ствердження фактів, що головну виконавчу ролю саботажних актів сповняють учителі і молодь українських шкіл і виховних заведень, зізд домагається від Кураторії Львівської Округи замкнення тих шкіл, з яких вийшли саботажисти, а також розтягнення специяльної контролі над шкільництвом т. зв. українським.

3) Зізд звертається до польського громадянства з зазивом до консолідації всіх національно-суспільних і господарських сил, до скріплення чуйности і тісного й охочого співділання з державними властями для нищення бандитської акції.

4) Зізд накладає на всіх офіцерів резерви округи полудневo-східних земель обовязок, щоб вони в найтіснішому контакті з усіми братніми комбатантськими орґанізаціями, а також зі „Стшельцом“ і „Соколом“ станули на чолі суспільної акції, яка має на меті вкоротити і зліквідувати злочинну „українську“ (в знаках наведення!) роботу.

5) Зізд заявляє, що Союз офіцерів резерви стає до розпорядимости властей, до котрих має повне довіря щодо остаточного зліквідування протидержавного саботажу.

З приводу арештувань в Тернопільщині.

Про арештування в Тернопільщині пише „Львовскі Курер Поранни“:

„В ночі з суботи на неділю на просторі тернопільського воєвідства було 12 саботажних підпалів. М. ін. згоріли забудування команданта „Стшельца“ в **Лисичинцях,** пов. Збараж. В **Козові** згоріло 50 домів польських осадників (?!).

В Тернополі власти безпеченства арештували 22 учеників української гімназії. В часі ревізії в будинку гімназії найдено летючки і примірники „Сурми“. Арештовано також професора тої гімназії Галущинського, у якого знайдено дуже обтяжуючий матеріял (?!).

В неділю в год. 10-ій передпол. молодь усіх трьох польських гімназій в Тернополі уладила маніфестацію під памятником Міцкевича, де ухвалено резолюції з домаганням негайного розвязання української гімназії“.

„Т. Ш. Л.“ про саботажі.

„Слово Польске“ повідомляє:

„Львівський Окружний Союз „Товариства Школи Людової“ („Т. Ш. Л.“) відбув 21. ц. м. при участи делеґатів провінціональних кружків надзвичайне засідання. На засіданні раджено над устійненням програми праць Т-ва на най-

ближчу зимову пору, обговорено потреби кружків і розділено поміж членів люстраційні праці й освітні реферати. Найважнішою справою була дискусія над теперішнім положенням польського населення, особливо осадників, з погаду останніх саботажних випадків. Управа Округжного Союзу Т. Ш. Л. ухвалила звернутися в порозумінні з Головною Управою до компетентних властей у справі зміцнення засобів, потрібних до негайного зліквідування протидержавної акції, а також до цілого громадянства, щоби прийшло з допомогою пошкодованим погорільцям селянам і осадникам. Заразом ухвалено візвати Кружки до скріпленої освітньої праці, яка скріпила би духа кресового села і була гідною відповідю на злочинні виступи ворожих сил“.

„Два руске ґімназія — виленгарнямі саботажистуф“.

Під цим заголовком читаємо у „Слові Польскім“:

„Поліцийні доходження у справі численних саботажів кидають темне світло на дві українські (в оригіналі: руські) ґімназії: приватну в Рогатині і державну в Тернополі. В найбільше заатакованім бобрецькім повіті всякі слідчі нитки від хвилі огидного душегубного нападу на бл. п. постерункового Моліцького, ведуть у сторону рогатинської ґімназії, де поруч трьох професорів арештовано й учеників. У Рогатині міститься окружна команда Пласту, якої члени є вмішані в саботажні виступи“.

Після того „Сл. П.“ пише подібно і про тернопільську ґімназію, а кінчить свою замітку так: „Не сумніваємося, що п. куратор Питляковський витягне з тих фактів відповідні висновки“.

Педаґоґи-душогуби.

Т. Шевченко в свому щоденнику з 6. II. 1858 р., між іншим, занотував своє відношення до тих педагогів, які недбайливо ставляться до естетичного виховання. На його погляд, це є душогуби. Розуміється, ще з більшим правом можна віднести цю кваліфікацію на адресу тих педаґогів, які гублять душі дітей в точному розумінні цього слова.

Може бути, що в кожній країні знайдуться поодинокі педаґоги, які не стільки виховують, скільки калічать дітей, але є країни, в яких саму шкільну систему збудовано на принципі покалічення дитячої душі. Такою країною є, між іншим Рад. Україна, де завдання школи та інших освітніх установ спрямовується до одної мети — прищепити дітям комуністичну ідеольогію, матеріялістичний світогляд, виховати з неї активного учасника соціялістичного будівництва. Але цього мало. Педаґогічна думка на Рад. Україні інтенсивно працює в тому напрямі, щоби все оточення дитини сприяло цьому завданню, а тому особливу увагу уділює тій літературі, яка має обслуговувати дітей у школі й поза школою. Педаґогічна думка за всяку ціну намагається відшукати найдосконаліших засобів для покалічення дітей та привернення їх в лоно правовірних комуністів.

Особливо показною в цьому відношенні є стаття О. Попова — „Дитяча література на переломі“ („Шлях Освіти“, ч. 4, 1930 р.). Автор цей вже раніш вславився тим, що забив осиковий кіл „над усією попереду явленою на Україні творчістю“ (див. С. Єфремова „Історія українського письменства“, 4-те вид., т. II., стор. 419).

На цей раз автор йде ще далі, визнаючи можливим давати дітям клясичні твори лише революційного змісту „з умовою якнайпильнішого, витриманого в дусі пролетарської ідеольогії добору, переробки й редаґування“. В своєрідний список заборонених книжок для дитячого читання автор залучає Квітку, Глібова, Грінченка, Бордуляка тощо, бо вони „своїм світоглядом і мотивами своєї творчости чужі— ворожі нашій добі“. Взагалі автор є тої думки, що роля клясиків на Україні буде досить важливою, „поки на Україні триватиме українізація, як один з перших етапів складного процесу створення пролетарської культури“.

Цьому авторові підспівує в тон Ю. Горбенко в статті „Політехнічна й технічна дитяча книжка“ (там-же), який висловлюється за те, що замість клясиків необхідно поширювати серед дітей політичну книжку, що „повинна знайомити дітей із станом і боротьбою пролетаріяту в капіталістичних країнах, з інтернаціональним дитячим комуністичним рухом, допомогти нашому дитинству стати інтернаціоналістами, організувати його на боротьбу за комуністичний рух. Крім цього, завдання інтернаціонального виховання висувають потребу боротьби з національною ворожнечою, що її сіють серед дітей вороги трудящих — куркулі та люди з СВУ“.

В згоді з цим принципом казка, як матеріял дитячого читання, рішуче відкидається на Рад. Україні. Між іншим, О. Попів у згаданій статті мотивує шкідливість казки тим міркуванням, що казка „перекручує дійсність, утворюючи особливий „ідеальний“ світ, що має свою рацію в хвотичному визискувальному докапіталістичному і капіталістичному суспільстві.“ В доказ свого твердження про шкідливість казки, як матеріялу дитячого читання, автор наводить аналізу відомої казки про Івасика-Телесика.

Не можу не зацитувати тут цієї „аналізи“, під якою сміло міг би стояти підпис Остапа Вишні... „„На кого „працює“ те злото-срібло, що з них казковий „дід“ робить Івасикові човно й весельце? Тут, „злото-срібло“ становить поетичний образ: золотий-срібний тут значить найліпший. А в інтересах якої кляси було виховувати змалку почуття побожности перед злотом-сріблом? Відповідь ясна... Всю казку подано в аспекті грубо-елементарного, але цілком виразного куркульського „достатку“: „а в батенька їсти-пити і хороше походити“, „злото-срібло“, „пироги“, „запас пшона“... В тому самому тоні витримано й опис відьомського побуту: тут і гості, і гулянка з ними і т. п. Івасик „ловить рибку та годує діда й бабу, наловить та відласть і знову поїде“; така статечна дитина! Зразу видно, що „хазяйнуватого“ батька син... Взагалі в казці дуже багато їдять — якась примітивно-ґлитайська вакханалія їжі: „мати йому їсти носить, „наварила йому снідати“, „дам я тобі їсти й пити“ (тричі), „снідати принесла“ (тричі)... Їдять-їдять. І чого тільки не їдять: і рибу, і мясо „зміючки“, і пироги“... Автор має рацію, — казка занадто перекручує „дійсність“: хіба можна вводити в дитячу літературу згадку про пироги, запас пшона, злото-срібло, коли в дійсності — в умовах „пролетарського“ раю — хліб і той видається по картках, всілякі „запаси“ реквірується, а за переховання злота-срібла й до „стенки“ можна потрапити...

А в той же час автор нічого не має проти фантастичного елементу, щоби змалювати „майбутній соціялістичний і комуністичний лад у СРСР“, бо „в добу будованого соціялізму, — так каже автор, — це вже навіть не утопія, а дійсність в її живій динаміці“.

І все це пишуть педаґоги, які добре знають, що діти, позбавлені казок, самі утворюють їх, що діти настільки відчувають красу клясичного твору, що ніколи не проміняють його на „масову політичну книжку“.

Цікаво, що в тому-ж числі „Шл. Осв.“ вміщено статтю І. Томашпольського — „Читацькі інтереси дітей“, який перевів анкету в цій справі серед 1033 учнів, віком переважно від 12 до 15 років, і констатує, що 42,1 проц. дітей припадає на тих, яким більш всього подобалися клясики, а саме, Нечуй-Левицький („Бурлачка“, „Микола Джеря“), Грінченко („Під тихими вербами“, „Соняшній прромінь“, „Без хліба“, „Чудова дівчина“), Марко Вовчок („Козачка“, „Інститутка“, „Кармелюк“, „Панська воля“, „Маруся“), Мирний („Хіба ревуть воли...“, „Лихо давнє та сьогочасне“, „Товариші“), Шевченко („Катерина“, „Гайдамаки“, „Наймичка“), Коцюбинський („Фата-морґана“, „Дорогою ціною“, „На віру“, „Харита“, „Для загального добра“), Леся Українка, Квітка-Основяненко („Перекоти-поле“, „Щира любов“), Франко („До світла“, „Ворони та сови“), Винниченко („Федько-Халамидник“), Куліш („Чорна Рада“).

І всеж, усі оці Попови та інші — за влучним висловом С. Єфремова — „безбатченки“, що, порваючи традиції з славним минулим нашої літератури, самих себе вважають „предками“, насмілюються своїми брудними руками дотикатися до дитячої душі, щоби внести отруту в серце дитини, повне чистої краси.

Ст. Сірополко.

Арештування українців в Одесі.

А. Т. Е. Рига. В Одесі арештовано кілька осіб з української інтеліґенції. Причиною було викриття нової терористичної орґанізації, яка виконувала саботажові акти в одеській пристані. На одному кораблі найдено склад відозв, що накликують чорноморську фльоту виступити збройно проти СРСР і розпочати боротьбу за незалежну Україну.

Скільки уповноважених до голосування?

З Варшави подають, що число виборців до польського сойму у Варшаві усталено на 707.735 осіб, цебто на 42.494 більше як у попередніх виборах. До сенату прибільшилось 36.146 виборців. Коли брати під увагу зріст числа виборців у Варшаві за пересічний то в цілій Польщі голосуватиме в цих виборах 15,868.616 осіб, (14.970.394 виборців у попередних виборах).

ВІДГУКИ ДНЯ.

Дещо про шовінізм і „роблення варята“.

Розумію навіть крайний шовінізм. Людина вбє собі в голову, що тільки тим способом врятує державу чи нарід від нещастя і ненавидить усе, що чуже. Скрайний шовінізм повинен би обявлятися в народів поневолених, яким грозить сильніший ворог денаціоналізацією, павперизацією і т. п. карними експедиціями. А тимчасом цей шовінізм проявляється власне в народів, які панують і яким ніодна з вичислених благодатей не грозить. Але і в них можна зрозуміти шовінізм. Тяжко, бо тяжко, але можна. Хочуть попросту ще більше, як мають, а думають до цього дійти ще скорше, як можуть.

Читаючи львівську польську пресу від ряду літ, привик я так до її крайного шовінізму, що з дива не можу вийти, коли знайду статтю про нас, у якій є половина правди. Такі статті траплються дуже рідко і тому тон преси тримається на однаковій висоті і є всі познаки, що втримається на ній до віку.

Розумію, що в редакцію можуть попадати скрайні шовіністи, ба — що більше — люди, які краще надавались би на „урядовців“ до різні, чи на виконавців інквізиції. Людина все вибирає собі фах згідно зі своїм бажанням чи замилуванням. Доля кидає людьми як листям і нераз занесе когось у редакцію, хоч він туди зовсім не надавався.

Але не розумію, як можна в такій мірі робити з людей „варята“, як це робить шовіністична польська преса зі своїх читачів.

Попереду всіх іде відомий „Ілюстровани Курер Цодзенни“ у своїх ревеляціях на тему українців. Не тільки пожежі польських фільварків записує на конто українців, але навіть пожежі українських приходств.

Погорів один священик — то це акт помсти за його польонофільство, хоч той священик був недавно караний за метрики, провадить кооперативу, читальню, належить до всіх повітових товариств.

Погорів другий — то це провокація українських саботажистів, які в той спосіб хочуть змилити слід.

Погорів третій — то це або пімста або провокація.

Те саме з кооперативами, Просвітами і Народніми Домами.

Але вершком усього є вчорашня „Ґазета Поранна“.

В школі ім. кн. Льва у Львові, удержуваній ... Школою, був вибух. Одна бомба вибухла, а друга ще лежала коло паркану. Сторож школи був підчас вибуху в будинку і чудом спасся з родиною перед смертю. Одну дитину покалічило, решта всі вийшли ціло.

„Ґазета Поранна“ пише:

„Загадочно виглядає поведінка сторожа школи Рудого, який зізнав, що цілий день був неспокійний, фронтове вікно заслонив таблицею і до самої експльозії не клався спати“...

„Це дає богато до думання“ — кінчить „Ґазета Поранна“.

Справді дає богато до думання, але не про сторожа, тільки про автора статті.

Чи уявляє він собі, що є між його читачами такий дурень, який повірить, що сторож, батько пятеро дітей, буде сидіти в хаті з цілою родиною, коли знає, що бомба, яка вибухне, може знищити цілий будинок?!

Думаю, що ні, хочби — як пише „Г. П.“: „будинок був старий і треба було громадянство заохотити до складок на новий“.

Панове репортерії! Пишете богато такого, в що тяжко повірити, пишете богато й такого, в що самі не вірите, але історія про сторожа школи ім. князя Льва — це вже навіть вашим читачам буде за богато.

Галактіон Чіпка.

Справа нац. меншин у Лізі Націй.

На засіданні 6. комісії Ліґи Націй швайцарський дел. **Мотта** сказав, що справа нац. меншин цікавить і Швайцарію. Колиб він мовчав, то це могли би зрозуміти, що представникові Швайцарії рівнодушна ця справа. Це булоб несправедливо, бо історія Швайцарії доказує, як протягом століть створено з горожан трьох ріжних культур один нарід (державу). Мін. **Залеський** сказав, що коли передавати деякі компетенції спец. комісіям, то це вже нарушує повновласти Ліґи, означені в менш. трактатах. В імени польського уряду відкидає всяке поширювання добровільно принятої дотеперішньої процедури та противиться творенню спец. меншостевого комітету. Меншости не повинні шукати помочі за кордоном. Це їх долі не поліпшить, а погіршить.

Український виборчий бльок.

Подається до відома, що дня 18. вересня ц. р. президії партій Українського Національно-Демократичного Обеднання і Української Соціялістично-Радикальної Партії ПІДПИСАЛИ УМОВУ ПРО ЗАКЛЮЧЕННЯ ВИБОРЧОГО БЛЬОКУ ПРИ НАЙБЛИЖЧИХ ВИБОРАХ.

Директиви в справі технічної організації виборчої праці будуть розіслані партійним повітовим організаціям.

Президія УНДО.

Д-р Дмитро Левицький
голова.

Д-р Любомир Макарушка
головний секретар.

Ревізія в канцелярії ЦК УНДО у Львові.

В понеділок, 21. вересня ц. р. між год. 5.35 і 7.40 вечором перевела поліція основну ревізію в кімнатах канцелярії Центрального Комітету УНДО. В присутних у тому часі в канцелярії осіб, а саме: пп. ред. Пеленського, Тершаківця, д-ра Стахова, дир. Навроцького, ред. В. Мудрого, Кедрина, О. Боднаровича, В. Кохана й ін. переведено особисту ревізію. При ревізії заквестіоновано в канцелярії цілу низку всяких матеріялів, що відносяться до організаційних і передвиборчих справ. В часі ревізії був присутній голова партії д-р Дмитро Левицький. В годину пізніше відбулася друга ревізія — при чому в міжчасі зійшлося до канцелярії УНДО ще кількох поважних діячів, як б. посол Хруцький, д-р Марітчак і ін. Опечатано всі шафи й столи.

ОСТАННІ ВІСТИ

ДЕРЖАВНИЙ ПЕРЕВОРОТ У НІМЕЧЧИНІ?

Льондонський „Сандей Експрес" повідомляе, нібито Гітлер приготовляе державний переворот у Німеччині. У найближчу суботу відбудеться буцімто похід до Почдаму, похожий до походу Мусолінія на Рим. Часопис подае ряд осіб, що товаришитимуть Гітлерові. Передовсім син бувш. цісаря Вільгельма кн. Август Вільгельм, бувш. кн. Кобурґ, кн. Християн Шавмбурґ Ліппе, ґенерали Ліцман, Ліберт і Франкенштайн.

Згаданий часопис подае вістку про оконечне розбиття француськo-італійських переговорів, як наслідок подій у Німеччині.

ПРИСУД ВІДП. РЕДАКТОРА „РОБОТНІКА"

Повітовий суд у Варшаві засудив відповідального редактора „Роботніка" Стефановського на 3 місяці арешту за вістку подану в тім часописі про співучасть воеводи Ярошевича в кабареті „Нітуш".

ВИКОНАВЕЦЬ ЗАМАХУ НА ПОСОЛЬСТВО СРСР.

Дня 22. вересня переїхав під ескортою через Львів до Варшави Ян Полянський, виконавець замаху на посольство СРСР у Варшаві. Полянського видала Польщі югославянська влада. Полянський зізнав, що він родом із Черновець, себто е румунським горожанином. Поліція мае фотографію гуртка комуністів, а між ними е й Полянський. Виходило би, що він провокатор.

АРЕШТУВАННЯ Й РЕВІЗІЇ.

Дня 20. вересня поліція у Львові арештувала Юл. Головінського, кооперативного практиканта. „Газета Поранна" називае Головінського головним краевим командантом УВО та зазначуе, що він був рівночасно провідником Організації Українських Націоналістів. Головінський нібито від довшого часу скривався в ріжних місцевостях Сх. Галичини й переводив у діло саботажі. Останніми часами буцімто переговорював із президією ЦК УНДО для здобуття місць на посольських листах для представників УВО й УНО. Згаданий часопис твердить нібито Головінський обняв гол. команду УВО тому кілька місяців після Ем. Сеника, який після розправи за замах на „Сх. Торги" мусів утікати за кордон. М. і., мовляв, Головінський зорганізував був замах на през. Войцеховського, вбивство кур. Собінського та ріжні напади на почт. уряди й амбулянси. Вкінці „Газ. Поранна" твердить, що Головінський зорганізував напад на почт. амбулянс біля Бібрки. У звязку з арештуванням Ю. Головінського, як повідомляе „Газ. Пор." перевели ревізію в хаті брата Юл. Головінського, Степана почтовця, при вул. Лазаря, в редакції „Українського Голосу" в Перемишлі, і в адміністрат. того часопису Ів. Паславського, де забрали „богато обтяжуючого матеріялу".

У Бібріці арештували Яр. Коцюмбаса, у Львові Вол. Сеницю, як твердить згаданий часопис, у звязку з нападом на почт. віз біля Бібрки. У Стрию перевели ревізію в Пов. Союзі Кооператив.

Дня 22. вересня тисячу поліцаїв переводило далі ревізію в повітах: бережанськім, бобрецькім, підгаецькім і рогатинськім. Сконфіскували нібито якусь скількість довгої та короткої пальної зброї, ручні ґранати, кілька скринь скельного пороху, чимало льонтів, скриньки вибухових матеріялів, нелегальну літературу та кілька возів воєнного знаряддя. В читальні „Просвіти" в Козові нібито найшли дві гранати та скриньки вибухового матеріялу, а в читальні „Просвіти" в Підмихайлівцях ножиці до перетинання дроту. В Завалові поліція придержала трьох людей „сильно підозрілих" у підпалі двох стирт збіжа Зільбермана й одної стирти д-ра Рачинського. В коваля Яр. Лавчака у Вербові (пов. Підгайці) найшли буцімто 6 куснів льонту. В Отинівцях (пов. Бібрка) арештували Дан. Меду „за переховування вибухового матеріялу", а одну особу за продавання карток на фонд УВО.

УЛАНИ ЗАБРАЛИСЯ З КУРІВЕЦЬ.

Воевідський уряд відкликав із Курівців (пов. Тернопіль) швадрон уланів. Сталося це тому, бо, як твердять польські ґазети, гром. рада зобовязалася взяти на себе відповідальність за евент. акти саботажу. Швадрон уланів перевезли в інший район тернопільського повіту, який „потерпів наслідком саботажів".

ПОЖЕЖІ.

У Кугаеві (пов. Львів) зайнялися дві стирти збіжа рим.-кат. капітули. Коли поліцай хотів гасити, шістьох людей нібито, як твердить „Ґаз. П." хотіли його роззброїти. Поліцай ужив зброї та зранив Й. Гричишина. У Завидівцях (пов. Городок) хотів хтось підпалити двірські стирти. Вартівник стріляв до нього. У Ясенівцях (пов. Золочів) згорів дім і крамниця ком. „Стшельца" і дім Турського. Крім того згоріла хата українця Владики. Арештували Ем. Русина, як підозрілого в підпалі. В Угринові (пов. Підгайці) згоріла стайня з інвентарем Стан. Книся, референта староства. На фільварку Конопацького в Лисівцях (Зборів) згоріла шопа, 200 кірців буряків, стирта соломи, 200 кіп збіжа. Арештували В. Парія й В. Хроника. В Купчинцях (п. Тернопіль) на фільв. Завістовського згоріла стирта пшениці. Шкоди е на 4000 зол. Господар Ян Черський з Підкаменя найшов буцімто в стрісі своєї стодоли петарду із запальником. У Завалові (п. Підгайці) на фільварку Рачинського, в Увсі, Затурині та Рудниках згоріли теж стирти.

Проти переслідувань релігії в СРСР.

„За християнство".

Засноване 1922 р. в Льозані міжнародне товариство активних християн без ріжниці исповідань під проводом свого секретаря п. Шампо, з нагоди переслідування церков у радянськім Союзі зорганізувало в липні збір підписів швайцарських громадян під заявою „Жертви Терору", яке мае передати офіціяльно через федеральний швайцарський уряд до Ліґи Націй. Ця петиція вже зібрала до цього часу понад 100.000 підписів, з котрих 80 послів і міністрів, та домагається, щоби уряди держав які належать до Ліґи Націй звернули належну увагу на переслідування християн в Росії і на Україні.

НОВИНКИ

— **Робітня футер Юліяна Глушевського перенесена на вул. Коперника 16.** 2296 39-?

— **Телеф. 2-11. Піскова 22** „Власна Хата" Фотоґраф **Лев Янушевич.** 537 107-?

— **Д-р мед. Максим Тимків,** був. лікар внутрішньої і діточої клініки в Празі ординуе в Сколім (дім Лісовського, де давніше була Дирекція обезпечень). 594 1—2

— **В ОБОРОНІ СІЛЬСЬКОГО НАСЕЛЕННЯ. Голова Українського Національно-Демократичного Обеднання д-р Дмитро Левицький вислав до голови Ради Міністрів у Варшаві в звязку з побутом польської кінноти у підльвівських селах телеграму такого змісту: „Пан Голова Ради Міністрів — Варшава. В днях до 16. вересня ц. р. 14-ий полк уланів переїхав через села Гаї, Германів і Підберізці львівського повіту та Романів, Городиславичі і Грусятичі бобрецького повіту. Селяни повідомляють, що закватировані там військові відділи стягали формально контрибуцію. Побито людей, з яких частину треба було перевести до шпиталю. Прошу видати ласкаво наказ розслідити справу. Адвокат д-р Дмитро Левицький.**

— **Підпали.** У двох селах, що межують зі собою — в Передільниці і в Трушевичах добромильського повіту вибухла дуже підозріла пожежа: Дня 19. вночі наслідком підпалу згоріло в Передільниці 7 будинків українських селян і кілька оборогів, а зараз-же другого дня в сусіднім селі Трушевичах згоріло 8 господарств, також власність українських селян. В селах загально думають, що вогонь підложила невідома рука злочинця.

— **В роковини здобуття Києва.** Союз Українських Еміґрантських Організацій в ЧСР з нагоди 11. роковин здобуття столиці України — Києва обединаними українськими військами влаштував у Празі 30. серпня ц. р. товариські сходини, на яких було оголошено такі доклади: 1) М. М. Ґалаґан: Значіння здобуття Києва для українського визвольного руху; 2) ґенерал Омелянович-Павленко: Рік 1919 — переговори з Доброармією; 3) О. Бойдуник: Участь Галицької Армії в здобутті Києва; 4) Петро Макаренко: Україна і Кубань. Доклади викликали велику зацікавленість у слухачів. Обговоренню виголошених докладів було присвячено цілі два вечори. Всі промовці сходились на думці, що події 1917—1920 рр. на всіх українських землях треба досконало й обективно вивчувати, щоб у сучасному й майбутньому не повторювати помилок, що привели нас до катастрофи.

— **Другий зїзд українських ґеоґрафів.** Дня 27. і 28. вересня ц. р. в салі „Бесіди" в Станиславові відбудеться II. зїзд українських географів із таким порядком дня: 27. вересня: 8. год. Відкриття зїзду; 9—1 год. Екскурсія в околицю Станиславова; з рефератом проф. Ґавдяка; 1—3 год. Обідова перерва; 3—7 год. Реферати і дискусія. 28. вересня: Рано: Екскурсія до Битькова (оглядини копалень нафти та ґеольоґічної будови околиці) під проводом інж. Желехівського. Попол.: Поворот до Станиславова. Вечором: Закриття зїзду. У справі інформацій звертатися до Ґавдяка Маріяна, Станиславів, Липова 78. або Наук. Т-во ім. Шевченка, Львів, Чарнецького 24, Географічна Комісія.

— **Польські театри ростуть.** Недавно в Луцьку повстав польський театр реґіональний, а від дня 20. ц. м. у Станиславові почав свою діяльність другий польський реґіональний театр на наших землях. Він зветься „Реґіональни театр кресуф всходніх".

— **За летючки рік вязниці.** Львівський суд присяглих засудив 18-літню комуністку Айдель Бібер із Борислава та Малку Даніель із Замарстинова на рік вязниці за те, що вони після засуду 3 комуністів на кару смерти розкидали у фабриці „Газет" комуністичні летючки і викрикали: „Геть із Пілсудським".

— **Лікарські ординації для малих дітей і шкільної молоді** відбуваються в „Порадні Матерей" (Ходоровського 15) щодня від год. 8—9 рано і 2—4 попол. Дентистичний відділ для шкільної молоді відчинений кожної днини від год. 3—5. попол. Порадня розпоряджае власною кварцовою світицею.

— **З чортківського суду.** Як це вже писалось у пресі, в листопаді 1929 р. в однім шинку в Чорткові була бійка між вояками і „цивілями", яка скінчилась тим, що 3 вояки, втікаючи до касарень, хотіли перебристи через Серет та потопились у ріці. Тепер перед судом стануло 10 осіб „цивільних" замішаних в цю справу, а саме: Йосель Ашкінази, Мозес Цімер, Денкберґ, Клінгер, Кнехт, Аккер, Лібман, Швайґер, Помпер та інші. Свідки стверджують, що бійку почали вояки. Розправа скінчиться завтра.

— **Скільки в Польщі лікарів?** Дня 1. січня 1929 р. у Польщі було 9.422 лікарів, з яких 8.429 мешкало в містах, а решта по селах. Між

(Продовження на стороні 6-ій).

Куток мови.

„а" замість „і".

Галичани звикли до одного старого полонізму: коли хотять протиставити два поняття, кажуть (і пишуть): „Европа а Азія". Наша мова, зовсім таксамо як німецька, француська або англійська, не знае такого „а" на місці „і". „А" значить у нас у таких випадках „але"; нпр. „великий а дурний". Зате „та", що заступае часто „і", може значити також „але", „одначе" нпр. „Він хотів позичити мені гроші та не мав".

Кооперативна Республика" ч. 9.: „стремить до заступлення" (моск. і поль.) зам. змагае (прямуе) до того, щоби заступити"; „непримиримий" (моск.) зам. непоеднаний —; „техніка доступила (!) високого рівня" зам. дійшла до... „конціль, котрий мавби займатись установлюванням доґм і киданням анатем" — дуже поширений у нас польонізм зам. попросту: мав би встановляти доґми і кидати „анатеми". „Взагалі малося (!) враження" найчистіший польонізм зам. „Взагалі було (панувало, мали ми) враження".

лікарями є 1.246 жінок. У Варшаві є 2.169 лікарів, з чого 419 жінок. Львів має 1.369 лікарів. Тепер у цілій Польщі є 10.000 лікарів.

— **Б. цар Фердинанд вернув до Болгарії.** Як повідомляють із Софії, колишній цар Болгарії Фердинанд, який від 1919 р. перебував на еміграції, дістав від болгарського уряду дозвіл вернути до вітчини. Йому поставлено умову не мішатись до політичних справ і Фердинанд підписав декларацію в цій справі. Фердинанд виїхав зі своїм секретарем та слугами з Букарешту автомобілем і дня 16. ц. м. вечером вже був у своїй колишній столиці Софії. Приїхав він потайки, так що населення болгарської столиці довідалось про це аж на другий день.

— **Акційні товариства Німеччини.** До кінця 1929 р. у Німеччині було 11.344 акц. товариств з капіталом 23.728 міл. марок. Найбільше з них „І. Г. Фарбеніндустріе" з капіт. 1100 міл. мар., далі йде „Ферайнігте Штагльверке" — 800 міл. мк., „Берлінер Феркегрс — А. Г." — 400 міл. мк., „Дойче Банк-унд Дісконто-Гезельшафт" — 285 міл. мк., „Гельсенкірхнер-Бергверкс А. Г."— 263 міл. мк., „Фенікс А. Г. фір Бергбав-унд Гіттенбетріб" — 205 міл. мк., „Вінтерсгаль" — 200 міл. мк., „Альгемайне Електріцітетс-Г. (АЕГ)" — 200 міл. мк., „Маннесманнрегренверке" — 185 міл. мк., „Раін Вестералішес Електр. Верк" — 181 міл. мк., „Ферайнігте Електріцітетс-унд Бергверкс — А. Г." — 180 міл. мк., „Норддейтшер-Льойд" — 165 міл. мк., „Гамбург - Американіше - Пакель А. Г." — 161 міл. мк., „Фрідріх Крупп" — 160 міл. мк., „Ферайнігте Індустрі Унтернемунген" — 160 міл. мк., „Райніше Штальверке" — 150 міл. мк., „Прайсіше Бергверк-унд Гюттен А. Г." — 140 міл. мк., „Бурбах-Каліверке А. Г." — 125 міл. мк., „Сіменс-Шукерт-Верке А. Г. — 120 міл. мк., „Гарпнер Бергбав" — 110 міл. мк., „Кльоцкнер-Верке" — 110 міл. мк., „Сіменс унд Гальске" — 107 міл мк., „Гамбургер Гохбаги" — 106 міл. мк., „Дойче Ердель А. Г." — 100 міл. мк., відтак по 100 міл. мк.: „Сахсіше Верке", „Дойче Гас-Гесельшафт", „Дреснер Банк", „Прайсіше Електріцітетс-А. Г.", „Гесельшафт фір електр. Унтернемунг Людвіг Льове Ко." та інші. Ми подали найбільші з німецьких акц. т-в. Вже на основі цих даних можна собі скласти добру уяву про фінансову міць німецької промисловости. Все це обумовлює й напрям німецької економічної, зокрема промислової та торговельної, політики. — **Т. М.**

— **Статистика самовбивств.** Статистика виказує, що в цілій Европі що-року кінчить життя самовбивством 60.000 осіб, з чого 70. відсотків мущин. Між самовбивниками мущинами є 42 проц. кавалерів, а решта жонаті. Із жінохтва між самовбивницями є 42 проц. дівчат, 33 проц. замужних, а решта вдови.

— **Ще один твір Рембранта?** Підчас перемальовування костела Всіх Святих у Варшаві найдено на стриху костела старий образ, а на ньому підпис Рембранта. Знавець мистецтва проф. Рутковський твердить, що це дійсно твір цього великого маляря. Картина представляє благословення Якова на патріярха. За цю картину вже сьогодні аматори платять 800.000 золотих.

— **Скільки курок у Чехословаччині?** Статистика подає їх понад 15 міліонів. Якщо курка річно знесе пересічно 80 яєць, то річна продукція Чехословаччини = 1200 міліонів штук. Одначе цього числа не вистачає для задоволення чехослов. потреб і минулого року довезено до Чехослов. за 61 міл. к. ч. яєць, хоч до Німеччини вивезено також на 14.5 міл кч. Річна спожива яєць у Чехословаччині сягає 1270 міл. штук, так що річна продукція недосягає на 64 міл. яєць для покриття споживи. До війни найбільше яєць вивозила бувша Росія — 23.000 вагонів переважно до Англії та Німеччини. Після війни багато яєць вивозить Польща: річно 50—60 тисяч тон. — **Т. М.**

— **Український Університет в Празі.** Запис звичайних та надзвичайних слухачів на Університеті на зимовий семестр 1930-31 починається 23. вересня 1930 р. Виклади на обох факультетах: фільософічному з відділами історично-фільольоґічним та природничим і правничому розпічнуться в половині місяця жовтня. При записі звичайні слухачі мають предложити матуральні свідоцтва (з латинською мовою). Навчання безплатне; стипендій для студентів нема.

Сумний стан шкільництва.

(Допис з Турчанщини.)

Одним з найбідніших і рівночасно найменших культурних повітів є Турчанщина. Примітивізм у господарці і щоденному житті, недостача живностевих засобів, рабункова господарка в лісах, обширість терену і наслідком того велика трудність орґанізаційної праці та 80 процентова неграмотність — це стан повіту. До того шкільна влада не дає відповідного числа шкіл, а ті школи, які є так влаштовує, щоби населення мало з них якнайменше користи.

Турчанський повіт має 90 проц. українського населення і лише в Турці та Борині є горстка латинників. Проте школи, які заложено за Австрії з українською викладовою мовою, нині перемінено на чисто польські або т. зв. утраквістичні тобто теж польські. Утраквістичні школи називаю польськими тому, бо в них викладається всі предмети по польськи і лише природи вчать по українськи і то з польською термінольоґією.

До минулого року було ще сім громад, які мали школи нібито українські. У цьому році шкільний інспектор п. Бережиницький, мабуть, щоби затерти рештки слідів свого українського походження, як вірний визнавець і пропаґатор ендецької ідеольоґії, доконав і цих решту шкіл. Його післанці, які ходили на села збирати кари за непосилання дітей до школи, видурили від наївних людей підписи на деклярації. Те саме зробив деінде післанець касси хорих, а в Яблінці Нижній таки учителька полька і так щезли в Турчанщині останні наші школи. Не помогли протести людей ні виєснення і протест нашого посла Великановича.

Акцію на знищення української школи веде найенерґічніше інспектор Бережиницький. Щоби перед урядом закрити свої ендецькі переконання, став він пропаґатором „Стшельца" і вважає нельояльними всіх учителів по селах, де парубки не вступають до „Стшельца". Населення повіту протестує проти його україножерної акції, а в Яблінці Нижній шкільні діти зробили 8. вересня ц. р. одноденний демонстраційний страйк. Бо треба знати, що в Яблінці не має ні одного латинника, а є дві школи й обі польські. Цей страйк переполохав „власть імущих", бо зараз до села прибула поліція, яка між іншим розпитувала між людьми „цо ксьондз на казаню мувіл". У звязку з тим страйком гнали одного літника студента прав піхотою 8 кільометрів до Турки на переслухання, а до пароха о. Мартиновича казав (звичайно по польськи) командант постерунку: „Берете польські гроші, живете в польській державі і не маєте права супротивлятися зарядженням властей. Віддам Вас у руки прокуратора і слідчого судді" і т. п. Всеж таки нічого не вдіяли, бо батьки піднесли голос протесту з власної ініціятиви. Вони самі найкраще відчувають як важко мучаться учителі і діти польським викладом. Колиб сам інсп. Бережиницький і всі, що пропаґують утраквізм, попрацювали хоч з пів року в такій школі, тоді може зрозуміли би, в чому річ.

Зі всіх громад батьки вносять протести, але нема великої надії на зміну, бо львівський куратор п. Питляковський глухий на них

Ціни набілу у Львові.

„Маслосоюз" платив кооперативам дня 22. вересня ц. м. масло експортове 4·10 зол.; десерове 4·?0 зол.; літра молока 29 сотиків; літра сметани 1·50 зол.; копа яєць 9·30 зол.

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Міський Театр:
Вівторок, 23. вересня год. 7·30 вечером „Дротяр".
Середа, 24 вересня год. 7·30 веч. Кавалерія Рустікана і „Паяци".

Театр „Ріжнородностей" (в Н. Домі):
Щодня „Хоробрий вояк Швейк".

Малий Міський Театр:
Щодня „Папа Кавалер".

Кіна.

АПОЛЬО: Парада любови і звукові додатки.
КАСІНО: Штабскапітан Ґубанєв.
КОЛЬОСЕЙ: Нечинне.
КОПЕРНИК: Звукова фільма „Летун".
ЛЕВ: Звукова фільма „Ріо-Ріта".
МАРУСЕНЬКА: Звукова фільма „Летун".
ОАЗА: Нічна варта.
ПАЛЯС: Звукова фільма „Погани".
ПАН: Живий труп.
ПАСАЖ: Чортівські витті.
ПРОМІНЬ: Божеська жінка.
ХИМЕРА: Лекція кохання (Кл. Боу).
СІЛЕВЕ: На провесні та Ольга Чехова.
ФАТАМОРГАНА: Заборонений овоч.
УТІХА: Облава (Бенкрефт).

Програма радіо.

Четвер 25. IX. 1930.

Варшава (1411,7) 12·10 Грамофонові платні. **Гельсінгфорс** (221,4) 13·30 Концерт. **Берлін** (419) 16·05 Концерт **Харків** (425) 19·00 Концерт. **Стокгольм** (435,9) 19·30 Радіоорхестра. **Рим** (441,2) 17·00 Радіосекстет. **Праги** (486,2) 19·15 Вокальний квартет. **Брюссель** (508,5) 11·15 Органи. **Відень** (516,3) 15·20 Концерт. **Будапешт** (550,5) 17·45 Циганська музика.

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

Кооператива Український Театр у Львові. Український Нар. Театр ім. І. Тобілевича в Станиславові.
Богородчани:
23. IX. „Паяцик".
24. IX. „Троянда Стамбулу".
25. IX. „Циганка Аза".
26. IX. „Маруся Богуславка".

Антін і Оля з Маличів Гайовські складають 20 зол. на „Рідну Школу" — замість повідомлень про своє вінчання.

Вписи на 1. однорічний торговельний курс для абітурієнтів (-ок) середніх шкіл, 2. однорічний торговельний курс для абсольвентів (-ок) 6. клас середньої школи, 3. однорічний торговельно-кооперативний курс для дорослих з покінченою 7. кл. школою вседенною, 4. однорічний кооперативний курс для абсольвентів вищих торговельних шкіл і курсів, приймає **Торговельна Школа у Львові, вул. Корнинтів ч. 1. до дня 28. вересня 1930 р.** Зголошуватися можна устно і письменно. До прохання о приняття слід долучити метрику, шкільне свідоцтво і 10 зол. вписового. Виклади на усіх курсах починаються дня 2. жовтня 1930 р в год. 4-ій попол. — Доповнюючі іспити за попередній рік відбуваються: на кооперативному курсі дня 22. вересня в год. 4-ій попол. — на інших курсах дня 1. жовтня в год. 4-ій попол. — **Управа.** 543 3—3

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ

За оголошення редакція не відповідає

ФОРТЕПЯНИ, піаніна, фісгармонії, нові, вживані, краєві, заграничні, купує, випозичає, міняє, продає, довгоречинцеві сплати існуючий 51 літ „Дім Шопена", Львів, Сикстуська 11. Український персонал. 434 8—10

КОНЦИПІЄНТА пошукує адвокатська канцелярія у Львові від дня 15. жовтня ц. р. Письменні зголошення з curriculum vitae приймає канцелярія д-ра Льва Ганкевича, Львів, вул. Руська ч. 3. 554 3—3

БІЖУТЕРІЮ, ЗОЛОТІ і СРІБНІ ВИРОБИ продає за готівку і на рати від десятків літ у цілім краю знана фірма Іван Зельтенрайх, Львів, пл. Марійська ч. 5. Купую бриланти, золото, срібло, плачу найвищі ціни. 437

КІМНАТА вигідно мебльована, при трамваї, від 1. жовтня до винайму найрадше двом панночкам. Тарнавського 7 1. пов. праворуч, між 3—6 попол. 579 3—3

КІМНАТА — вигідна, при трамваю, сонішна, окремий вхід, зараз до винайму. Супінського 8/1 партер на право. 583 2-3

УНЕВАЖНЮЮ загублену військову книжочку видану П. К. У. Самбір— на назвисько Діонізій Дашо уроджений 1901 р. 584 2—3

ПРИЙМУ панночки на мешкання. — Савюкова, Хорущини 24/II. офіцини. 590 1—2

УЧИТЕЛЬ прийме лекцію на селі. Може вчити також мови англійської французької, російської. — Адміністрація „Діло" Подільському. 596

АБСОЛЬВЕНТКА гімназійна прийме у Львові лекцію німецької мови і німецької конверзації евентуально за станцію. — Шмідт, Суха Воля п. Олешиці. 595

ІНЖИНІР, пристійний, солідний, власник технічно-промислового підприємства, бажає нав'язати дружню кореспонденцію в цілях матримоніяльних з пристійною і заможною панною, з більшим хутором на Волині або на Поділлю. Листи слати до Адміністрації „Діла" „Хуторянка". 591 1—2

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

Спеціяліст недуг легенів, серця і жолудка
Д-р Фелікс Ган
Львів, Листопада 30.
1206 Пересвітлення Рентґеном.

Дентист - Стоматольоґ
Д-р мед. Чайковська-Ляхова Ольга
лікар заграничних клінік
орд. від 8—12 і 14—18 год., неділі і свята 10—12. **ЛЬВІВ, вул. ЛЬВА САПІГИ ч. 9.**
408 14-7

Ширіть наш часопис!

За редакцію відповідає Олександер Костик Видає Видавнича Спілка „Діло". В друкарні Видавничої Спілки „Діло". Львів. Ринок ч. 16.